

ՄԱՐԿԵՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Մեդիաի.
Արծաթեայ 31/4
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դուրով է
Ստորագրութիւնները կանգնել են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսայ ինն են
45րդ կողմին:

Դուրս երթալիք լրագրութեանն ամսական
ծախքը տուալին վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ ամսակ կամ որ եւ
իցէ գրութիւն Եւրոպայի միտք ուղ-
ղուի. եւ ամսակ ամսական ծախքը լրագր-
կողին վրայ է:

ԿԱՍԱՆԱԳՐԱԿԱՆ 9 ՄԱՅԻՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՌԱՐԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Փարիզ 13 մայիս

« Երեկ դեղատոմսագրութեան դու-
րանքները. Ար հաւաստեան թէ Բրու-
սիոյ և Եւրոպայի կառավարութիւններն
յայտարարութիւն ըրեր են թէ նոր անց-
քերուն պատճառաւ 1851 ի և 1852 ի
դաշնագրութիւններէն արձակուած են
իրենք. Իսկ Եւրոպայի և Ռուսիոյ կառա-
վարութիւններն ընդ հակառակնորս դաշ-
նագրութեանց հաստատ մնալը կը պաշտ-
պանեն: »

« Գետապատճոյղը մայիս 17 երեք-
շաբթի աւուր ձգուեցաւ: »

Պուլքեր 14 մայիս

« Մարտիապետի խորհրդարանն ընտ-
րական օրէնքը քննել չուզելով՝ լուծուե-
ցաւ: »

« Խորհրդարանի անդամաց մեծագոյն
մասը լուծման հրամանագրին ընթերցումն
արդիւնեցին և ուղեցին պարսաւանաց քուէ
տալ իշխանին դէմ: »

« Բայց զինուորական իշխանութիւնը
ընկի պարսել տուաւ խորհրդարանը:
Եւայժմ ամեն բան խաղաղ է: »

Պուլքեր 15 մայիս

« Բուգա իշխանը խորհրդարանին
մերժած ընտրական օրէնքը հրատարակեց,
և ազդին հրաւեր ըրաւ որ իր կարծիքն ու-
րաքը յայտնէ թէ՛ այն օրէնքին և թէ՛
Մարտիապետի կազմութեան դաշնագրին
մէջ յաւելուելը նոր արտադրութեանց
վրայ: »

« Եսկէ զատ իր խորին յարգանքը
յայտնեց Մարտիապետի երկրորդ Բ. Դը-
րան հետ միացնող հաղորդուն և երաշխա-
ւոր տերութեանց հաստատած գործին
նկատմամբ: »

Փարիզ 18 մայիս

« Գետապատճոյղին երեկուան նստին
վրայ՝ անգլիական լրագրութեան պատերազ-
մող տերութեանց մէջ կառարեալ անհամա-
միտութիւն կը նշմարեն: »

Փարիզ 18 մայիս

« Գետապատճոյղը մայիս 28ին ձգ-
ուեցաւ: »

« Ս. Իշխանային եկած հեռագրաւորի
մը նայելով՝ Տանիմարքայի խաղոր դեռ-
պանները՝ երեկուան նստին մէջ Եւրո-
պայի և Բրուսիոյ երեսօրտաններուն ա-
ռաջարկած պայմաններն ընդունել են՝ ի-
րենց կառավարութեան հարցները պայ-
մանաւ: »

Գետապատճոյղին գործողութիւն-
ները խիստ ծանր կերթան: Եւ թէպէտ
արդէն ձեռք բերուածմանը արդիւնք-
ները խաղաղութեան յոյսերը բաւական
դուրսեցնեն, այսու ամենայնիւ տակա-
ւին շատ դժուարութիւններ կան յաղ-
թելիք, որոց ամեն մէկը կրնան հաշ-
տարար ջանքերուն թելը խլել և դեպքա-
նաժողովին բոլոր աշխատութիւններն ի

դերն հանել: Եւս պատճառաւ գործին
եղբը դեռ անստուգութեան քօղին ներ-
քեւ ծածկուած է: »

Մարտիապետի նմանով եկած լուրերը
թշուառութեանց առժամանակեայ դադար-
ման պայմաններուն վրայ քանի մը անգե-
կութիւններ կուտան, զորոնք հետագիւրը
խիստ հակիրճ և մութ կերպով ծանու-
ցած էր: »

Օրհնագրարի որոշումը ծովային
պաշտօնին վերաբերուն հետեւեալն եղած
է, որուն Տանիմարքայի կառավարութիւ-
նը ի սկզբան շատ դէմ կենդիւն ետեւ վեր-
պէս համաձայնութիւն տուեր է: »

Իսկ զինուորապետի պայմաններուն գա-
լով՝ կերեւ թէ երկու պատերազմող կող-
մերը պիտի կրնան իրենց ներկայ զինուո-
րական դիրքը պահել թէ՛ ցամաքի և թէ՛
ծովու վրայ: Բայց քանի որ զինուորապետը
տեւէ՝ չպիտի կրնան իրենց ներկայ դիրքն
աւելի դուրսընել: »

Ար մնայ հիմա հասկնալ թէ վերջ-
նական կարգադրութեան մը վրայ ի՞նչ
պէս պիտի կրնան համաձայնել երկու կող-
մերը: Արդէն խնայուած է որ Եւրոպա
և Բրուսիա՝ Եւրոպայի-Շուէթի յիշ գրք-
սուրժանները լոյս տեսնուով՝ և ոչ կառա-
վարութեանը Տանիմարքայի թաղին հետ
միացնելու առաջարկութիւն ըրածեն, և
այս առաջարկութիւնն 1851-52ի դաշ-
նագրութեանց հակառակ ըլլալուն համար
ալ յայտարարութիւն ըրեր են թէ Տանի-
մարքա այն դաշնագրութիւններն յարգած
չըլլալուն և ներքեւէն պատերազմ ծագած
ըլլալուն համար իրենց ալ այն դաշնագրու-
թեանց պարտաւորութիւններէն արձակ-
ուած են: »

Եւս յայտարարութեան առ այժմ
Եւրոպա և Ռուսիա միայն դէմ են: Իսկ
Պարսիա դեռ կարծիք մը յայտնած չե-
րեւի: Ուստի խիստ հաւանական կը թուի
որ Պարսիա՝ դաշնագրութեանց խնդրոյ
տակ ի յայտն առնելով առնելով՝ Եւրոպայի-
Շուէթի յիշ ժողովութեան կամքն հարցնելու
առաջարկութիւնն առաջ քշէ, այն ժա-
մանակ ինքիւն ուրիշ կերպարանք կրնայ
առնուլ: »

Պարսիոյ այս ընթացքը զանազան մեկ-
նութեանց ենթակայ եղած է, որոց մէջ
ամենէն խելքի մօտն և շատ նշաններով
հաւանական երեւցածքն ալ է: »

Բրուսիա Եւրոպայի-Շուէթի յիշ գրք-
սուրժանները բոլորովին գրաւելու միտք
ունենալով, և արդէն երկրին ժողովրդոց
մեծ մասը՝ մանաւանդ Վերմանդները
շահած ըլլալով, ժողովրդեան կամքն հար-
ցնելու առաջարկութիւնն իր նպատակին
խիստ նպաստաւոր կը համարի: Բայց
Պարսիա Եւրոպայի-Շուէթի յիշ գրք-
թիւնները ձրի չկերպրելու Բրուսիոյ, և
հարկաւ փոխարկութիւն մը կուգէ Ռէն-
դեմին վրայ: Բրուսիա հաճեր է կրնն
Պարսիոյ սահմանակից Սարուի նահան-
գը Պարսիոյ տալու, որ թէպէտ Եւրո-
պայի-Շուէթի յիշ հետ բարդատեղով խիստ
փոքր բան է, բայց Եւրոպայի գործին
կուգայ, որովհետեւ 1815 ի դաշնագրու-
թեան անեղծ ու ամրոյժ մնացած և ամուր
բռնուած այս կեան ալ կաւրուի, և Ռէն-
դեմը վերադառնալով ձեռք բերելու ծանրան կը
դիւրանայ: »

Եւրոպայի կողմը դիտէ որ Բրուսիա
չկրնար երբեք Ռէն դեմին բոլոր ձախա-
կողմն իրեն թողուլ: Բայց Սարուի նա-
հանգը Պարսիոյ երկրին մէջ մնա՞ծ կե-
տ մը ըլլալով, սահմանադրութիւն ուղղելու
պատրուակաւ կրնայ իրեն տալ, և ինքն
ալ անշուշտ աւելի կը յօժարի խաղաղու-
թեամբ այս նուէրն ընդունել՝ քան թէ
Ռէնի բոլոր ձախակողմն ձեռք անցունե-
լու համար մեծ պատերազմներ ընել: »

Եւս զոյցները ինչպէս կը տեսնուի՝
հաւանականութեան վրայ հիմնեալ դը-
տուներ են, որոց արժէքն ապագան միայն
կրնայ յայտնել: »

Պարսիոյ Օրէնդարական ժողովին մա-
յիս 10 նստին մէջ՝ պետութեան պաշ-
տօնեայ Պ. Ռուէ՝ Պարսիոյ Եւրոպայի
վիճակին վրայ եղած վիճարանութեանց
տեղիւ հետեւեալ խօսքերն ըրաւ, որոնք
խաղաղութեան հաստատ մնալուն յոյսը
կը քաջալերեն: »

« Խաղաղութիւնն այսօրուան օրս
վստահելի երաշխաւորութեանց վրայ կե-
ցած է: Համաձայնութեամբ կը կրկնեմ Պ.
Պետիէի հետ թէ խաղաղութիւնը Պար-
սիոյ ձեռքացը մէջ է, զորոնք չպիտի բա-
նայ քանի որ իր պատինն ու սահմանա-
դրութիւնները պաշտպանելու հարկէն չըս-
տիպուի: Իսկ Եւրոպայի հիւսիսային
ծագած ողբալի կուլին գալով՝ ներքի է
հիմա հաւատալ որ խաղաղական լուծում
մը կունենայ: Եւս չեմ կրնար հաւատալ
որ մեծ տերութիւնները Ինտրա դու-
մարուին և արդիւնք մը չկրնան ձեռք բե-
րել: »

Տանիմարքայեց ըրած ծովային յաղ-
թութիւնը՝ որուն անմիջապէս զինուորա-
պետ յաջորդեց, մեծ ուրախութիւն պատ-
ճառեց Փարիզի ու Եւրոպայի մէջ: Պեր-
մանայից այս յաղթութիւնը խիստ կը
պղծիցեն, բայց Համադուրէն գրուած
նամակներու վրայութեանը նայելով,
Եւրոպայից բաւական մեծ փնաւ կը
ըրեր են այն ժողովարարին մէջ: »

Եւրոպայի եկած վերջին լուրերն ա-
պաստութիւնը բոլորովին զպրուած և
անգործութիւնը վերահաստատուած կը յու-
ցնեն: »

Իսկ Թուրքիոյ ապստամբութիւնն
հետեւեալ կընդարձակի և շուտով ա-
ռաջքն առնուելու յոյս չտեսնուի: »

Պարսիոյ զինուորական Մանիթեօն
ընդերը Թուրքիոյ մայիս 2 թուով
գրուած նամակ մը կը հրատարակէ որուն
մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը կար-
գանք: »

« Թուրքիոյ իշխանութիւնը 12 հա-
զար կանոնաւոր զօրք և աւելի մեծ թը-
ւով անկանոն զօրք ունի: Եւս զօրքերը եր-
կար ժամանակէ ի վեր ամառական առած
չէին: Այս պատճառաւ ապստամբութեան
հետ միացան, և հիմա Սապա, Խայրուան,
Էլեքի և Պիլեքի թաղերները գրաւած
են: »

« Եւրոպայի իշխանութիւնն ի յայտ
զօրաց զխաւար հրամանատարները որո-
շած են անոր մերձաւոր ժամանակ Սիւ-
հանաւան անոր տեղը դնել, որ բանակի

պէ՛յ կը կոչուի, և զօրաց ընդհանուր ըս-
տարապէսն է իրաւամբ: Սիւհանաւա
ապստամբաց հետ միացած չէ յայտնա-
պէս, բայց անոնց կարծիքն է, և միշտ
այն մտքը խրատ կուտայ Պէյին: »

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Փարիզի դաշնագրութիւնն ստորագրող
տերութեանց գետապետներն անցեալ շաբաթ
օրը երկրորդ անգամ ժողով ըրին արտա-
քին գործոց պաշտօնեայ Բարձր. Եւրո-
պայից արտաւանքը՝ Մարտիապետի իշ-
խանութեան գրաւած վանօրէնց կալուած-
ներուն խնդիրը լուծելու համար: »

Յայտնի է որ Բ. Գուռը բարեկամ
և դաշնակից տերութեանց հետ հաստա-
տած առեւտրական դաշնագրութեան գոր-
ծադրութիւնն ի վեր՝ աղի և ծխախոտի
մեղադրանքն իրեն պահած էր: Եւրո-
պայի կայ որ ծխախոտի տուրքին վրայ կա-
նոնագրութիւն մը հաստատուած էր, որով
հօտան 1էն մինչև 7 1/2 դուրուշ արժող-
ծխախոտին վրայ հօտային 6 դուրուշ, 7 1/2
էն մինչև 15 դուրուշ արժողին վրայ 12
դուրուշ, իսկ 15էն վեր արժողին վրայ 24
դուրուշ տուրք գրուած էր: Եւս սակա-
զինը (Թարիֆա) անցեալ տարւոյն վեր-
ջերը չափաւորուեցաւ, և միայն ստորին
ծխախոտի տուրքն անսխալօք պահուելով՝
անկէ վեր տեսակներուն տուրքը փոխուե-
ցաւ և ծխախոտին ծախուած գնոյն հա-
ւասարեցաւ: »

Սակայն փորձով տեսնուեցաւ որ այս
վերջին կարգադրութիւնն ալ թէ՛ ծխա-
խոտ գնողներուն և թէ՛ մշակողներուն օգ-
տակար չէր: Ուստի կայսերական նոր հրա-
մանաւ այսուհետեւ ամեն տեսակ ծխա-
խոտներու վրայ միակ և հաստատ տուրք
մը գրուեցաւ, և է հօտային 12 դուրուշ: »

Բեահատիանի զբօսաւայրը պատ-
րաստուած ձիարշաւն երեքշաբթի օրը՝ կէս
օրէն ետքն սկսաւ ի ներկայութեան վե-
հափառ Վայսեր և տերութեան բարձրաս-
տիճան նախարարներուն: »

Վայսերական մրցանակը՝ որուն համար
բազմաթիւ ձիեր արշաւի ելան, Ա. սեմ.
Սեֆեր փաշային մատակարարեալ (արու-
քաբաք) վատարկեցաւ: »

Իսկ արհեստաւորաց մրցանակը վա-
րկեցաւ Պ. Հիւլեւանի Գընալը անուն
ձին: »

Եւրոպայի զինուորական ձիարշաւն
սկսելով՝ Ա. սեմ. Սեֆեր փաշային Պը-
լէյը Բարձր անուն ձին յաղթեց: »

Իսկ կանանց մրցանակը՝ որ չորրորդ
ձիարշաւին յատկացեալ էր՝ Պ. Ֆ. Բու-
թի հեծած Դանթա անուն ձին վատար-
կեցաւ, որ անցեալ տարի ալ միւլնոյն մը
ցանակն առած էր: »

Չորեքշաբթի և հինգշաբթի աւուրց
ձիարշաւներն ալ օղին դառնութեանը
հակառակ բաւական յաջողեցան: »

Եւս ձիարշաւներուն մէջ ալ առա-
ջին և երկրորդ մրցանակները Սեֆեր փա-
շային մատակարարեալ Պ. Հիւլեւանի Գըն-
ալը անուն ձին վատարկեցան: Իսկ եր-

բորդ միջանակը վատորկեցաւ Վ. սեմ. Սըր Հենրի Պուլլընի Տէրիքն անուն ձին :

Կայսերական հրամանաւ՝

Երբեքնի պատման բժշկապետ և զին. ուսուցիչ հիւանդանոցներուն վերատես. սու. Վ. սեմ. Սարգսի վաշային Պէրիքի ստորին տրուեցաւ, և այս առթիւ վե. հափառ Ինքնակալը երկրորդ կարգի Օս. մանիէ պատուանշան շնորհեց անոր :

ՊԱՏՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Տերութեան դանձէն այլ և այլ ժա. մանակ երաժ. Սէհիմներուն քննութիւնն հարկ ըլլալով, նոյն Սէհիմներէն ունեցող. ները պէտք է որ մայիս ամսոյ սկիզբէն մինչև վերջը կայսերական Երուսաղիմ պաշ. տօնատունը տանելով՝ Իսհամի համարա. կալութեան յանձնաժողովին (Իսհամ մուհասէպէսի) ներկայացնեն ու կնքել տան : Այն պայմանաւորէն ետև տար. ուսաժ Սէհիմները չպիտի ընդունուին :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս որ նախընթաց թուով ծա. նուցեր էինք, քանի մը ազգային կարևո. բաղոյն խնդրոց որոշման համար երէկ՝ ուրբաթ՝ Ղալաթիոյ Ս. Լ. ուսումնոյց. եկեղեցին ազգային Բնդհանուր ժողով. դուստրեցաւ ամենապատիւ Ս. Պատրի. աղբ. Հոր նախագահութեամբ և Վ. սեմ. Սէրիքէն էֆենտիի ասանապետութեամբ :

Ներկայ երեսփոխանաց թիւն էր 76, և ատենար ժամը վեցին բացուելով՝ նա. խնթաց Բնդհանուր ժողովոյ ատենադ. րութիւնը կարգադրուել և առանց դի. աղբութեան ընդունուելէ ետև, Ետև. նապետ էֆենտիին հարցուց թէ ասկէ ա. ուսջ քանի մ'անգամ եղած Բնդհանուր ժողովոյ թիւն նիստերուն ասանադրու. թիւններն ալ կարգաւ հարկ կամ կա. ընտրութիւն մը կը տեսնէ՝ ժողովը Բնդ. ժողովն հարկ չհամարուց անոնց ընթեր. ցումը : Սիսյն թէ այն նիստերուն մէկուն մէջ ներկայ գտնուող երեսփոխանաց մե. ծագոյն մասին հաւանութեամբ Ս. Երու. սաղեմայ խնդրոյն նկատմամբ եղած որո. շումը կարգադրուեցաւ, և առանց դիտու. ղութեան ընդունուեցաւ : Յետոյ Ետև. նապետ էֆենտիին երեք նամակ ներկայա. ցուց Բնդ. ժողովոյ ուշադրութեանը. մէկը Մարաշէն զեկուած, երկրորդը Հա. լէպէն և երրորդը Մուշէն : Ետևը զրաժ. դրած էր Օ. Եթովպի անոնց քննութեան համար Բ. Գլխան կարմաժ Յանձնաժո. ղովին անգամներէն ազգին կողմէն Մա. լաշ զեկուած Օ. միւսուսի մեծ : Երա. բեկեան Սարգիս էֆենտիին, որ աղիողորմ. նկարագրութիւն մը կրէր Պէրիքի, Հա. լէպի, Բիւթի, Եթովպի, Մարաշի, Աւրիպու, Պիլիքի և Եթովպի մէջ գտնուած բազմաթիւ անխնամ աղ. գայնոց նիւթական և բարոյական եղիւն վիճակին վրայ, ուր 12 հազար տան չափ հայազգիք իրենց հագեւոր կայր առաջնոր. դաց անհոգութենէն՝ բոլորովին ազգային գգացմունքներէ զուրկ, անոնց կրկն ու հաճոյքը խաղալի եղած, և կանխանքը ը. անուանոց խանգարեալ բարոյականին ե. ըստէն 100 հազարէն աւելի հայազգիք կա. ըրտեան և բնաջնջ ըլլալու վտանգի մէջ լինած կը ցուցնէ : Միանգամայն Սոյ. վանքերուն անբարեկարգութիւնն ու վա. նախանաց աններելի անհոգութիւնը և պառակտմանց ու կրօնախնդրութեանց հա. մանարակ խառ մ'եղած ըլլալը յիշելով, Բնդհանուր ազգին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն կողմերու ժողովաբոյ թշուառ. վիճակին վրայ, և կը խնդրէ որ ժամ յա. ուսջ բանիւրուն և անձնուէր առաջնորդ. ներ, քննիչներ, ատենադ. ներ և այլն զեկու. ւելով՝ անմիջական դարման մը տարուին :

Այն նամակին արձագանքն էր զրե. թէ նաև Հալէպէն զրուած նամակն ալ, որ թէ՛ նախկին առաջնորդ Վիկտորյոս ե. պիսիպոսէն և թէ՛ արդի առաջնորդէն դառնադառն բողոքներ կրէր և դարման ու քննիչ կը խնդրէր, Իսկ Սուլէն զըր. ւած նամակն ալ՝ զոր վիճակին նորոնոր. առաջնորդ Գեր. Տ. Երեմիա վարդա. պետը զեկուած էր, Սոյ. հանրաժանութ. յետադիմութեան ողբալի վիճակը կը նկա. լարէրէ . . .

Ես նամակներուն և զրեթէ բոլոր հա. յարնակ դաւառաց եղիւն յետադիմութեան վիճակին վրայ ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հոր և Քաղաքական ժող. վոյ ուշադրութիւնը հրաւիրել և բանի. բուն քննիչներ ու առաջնորդներ զրեկով արմատական դարման տանելու հոգն անոնց յանձնելէ ետև, Ետևնապետ էֆենտիին առաջարկեց որ Սահմանադրութեան 85-ր. յօդուածին համեմատ Բնդ. ժողովոյ դի. ւանին տարեկան վերանորոգութիւնն ըլլայ, որուն անդամներն անմիջապէս վերընտրու. լն են :

Յետոյ Քաղաքական ժողովոյ հրա. ժարեալ անդամոց վրայ խորհրդակցու. թիւն եղաւ, և որովհետև մեծապատիւ Երաթն Գրիգոր էֆենտիին և Միսաս. եան Միսաս էֆենտիին արգէն հրաժար. եալէին, և Վ. սեմ. Գեբրէ պէ. Ե. րամեան, մեծապատիւ Վ. արքեպիս արա. Միսաքեան և մեծապատիւ Յարութիւն աղա Սարուխանեան ալ հրաժարական տուած են և հրաժարականին ետ առ. նել առլ անհնար եղաւ, ուստի թէ՛ այս հինգ հրաժարելոց և թէ՛ գիւնանին անդա. մոց տեղ ուրիշներ ընտրելու համար՝ որոշ. ւեցաւ որ երեկուան նախն ներկայ զըր. նուող երեսփոխանք յառաջիկայ հինգ. շաբթի օրը քուէնին Ղալաթիոյ Ս. Լ. ու. սաղեմայ եկեղեցին զրկեն և հոն քուէ. համարն ըլլայ յատուկ քննիչներու առջև զորս Բնդհանուր ժողովն ընտրեց :

Իսկ մեծապատիւ Երեթէն էֆենտի Յ. Տառեան՝ օգտախոսութեան առթիւ Երուսաղեմ գացած և իր տեղն ուրիշ մը ընտրուել կամ չընտրուելու հարկը Վ. ար. չութեան որոշմանը յանձնած ըլլալով, ժողովն անոր տեղ ուրիշ մ'ընտրել պա. շած չգտաւ, և անմիջապէս Երուսաղեմէն Մեծ. Յակոբ աղան ալ առժամանակեայ կերպով Երուսաղեմ գացած ըլլալով, ժո. ղովն անոր ալ բացակայութիւնը իրը հը. րաժեշտ չընդունեց :

Ես կէտն ալ այսպէս լուծուելէ ետև, Երաթն Բնդհանուր արաց ամենակարև. ու խնդրէր ներկայացաւ :

Յայտնի է որ Սահմանադրութեան 92-րդ յօդուածին համաձայն՝ Բնդհանուր արաց բաշխման և հաւաքման եղանակը Քաղաքական ժողովն մէջ կ'որոշուի և Բնդ. ժողովով կը հաստատուի : Ես վախուղ և խնայ կարևոր խնդիրը Քա. ղաքական ժողովոյ բաղմագրող գործերուն արդիւք մը չըլլալու համար՝ երեք բանի. բուն և անտեսադէտ անձանց յանձնուած էր քննել և տեղեկագրով մը Քաղաքական ժողովոյ ներկայացըներ Յիշեալ յանձնաժո. ղովն ալ որ Վ. սեմ. Սէրիքէն և Երաթն Գրիգոր էֆենտիներէն և մեծապատիւ Մուսաֆահաճեան Յակոբ աղայէն կը բաղ. կանար, իր տեղեկագրիւր շնորհ և Քաղա. քական ժողովոյ մատուցած, և արդէն անոր՝ տպեալ՝ օրինակներն ալ երեսփոխա. նաց զեկուած ըլլալով, քանի մը բացառ. րութիւններէ ետև յիշեալ տեղեկագրիւր խորհրդակցութեան առնուեցաւ :

Եւելորդ կը համարվի այս մասին ե. դաժ ամեն առարկութիւնները, զանապըն զիտողութիւններն ու առաջարկութիւն. ները մի քան միջոց յիշել, օրոնց ամենուն ալ Ետևնապետ էֆենտիին ի պաշտօնէ պէտք եղած պատասխանները տուաւ : Ի վերջոյ Օտեան մեծապատիւ Գրի. գոր էֆենտիին ազգու կերպով ազգա. յին իրնա կարևոր և կրնա՞ր ըսել կեն. սական պիտոյ քննուել՝ այն է ազգային դատախարակութեան և հայաբնակ գաւա. ուաց վիճակին բարեկարգութեանը համար ազգին ունեցած դրամական կարծու. թիւնը ցուցնելով՝ Բնդհանուր արաց տե. դեկադային մէջ յիշուած 400000 դուրուշ ծախքն անբաւական ըլլալը յայտնեց, և առաջարկեց որ գէթ յառաջիկային հա. մար ազգին ապագայ ամենակարևոր և ան. հրաժեշտ պիտոյ քննուի քննելու և անոնց

համար հարկ եղած ծախսաց քանակու. թիւնը ազգին ներկայացըներու համար յանձնաժողով մը կազմուի :

Ուստի որոշուեցաւ որ Երաթն արդի ըս. տիպոգրական պիտոյից համար այս անգամ Բնդհանուր տուրքն անպատճառ հաւաք. ուի, և հին պարտքերը վճարուին, հե. տեարար Բնդ. ժողովը Քաղաքական ժո. ղովոյ յանձնեցաւ առարկեալ յանձնաժող. վին առաջիկայ եօթնեկիս մէջ արտաքոյ կարգի նստով մը կազմել, և անորոշ մնա. ցած Բնդհանուր արաց և ի կախ մնացած ազգային դատախարակութեան խնդիրներուն վերջնական որոշմանը համար ալ երեսփոխա. նաց կրկին հրաւեր զեկել, որպէս զի յա. ուսջիկայ ուրբաթ օրը դարձեալ Ղալա. թիւ Բնդ. ժողով գումարի :

Ետևանք ժամը 10 1/2-ին գոցուեցաւ :

ՊԱՏՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Երեկուան Բնդհանուր ժողովը՝ որ երեք կարևորագոյն խնդրոց համար դու. մարուած էր, Քաղաքական ժողովոյ հինգ անդամոց հրաժարման խնդիրը որոշելէն յետոյ, ըստ որում Բնդհանուր արաց խնդ. ղիր վերջնական լուծում մը չառաւ, և ազգային դատախարակութեան վերաբե. րալ խնդիրը քննութեան առնելու ժա. մանակ չունեցաւ, արժան դատաց յուսա. ջիկայ ուրբաթ օր մայիս 15, ժամը 4-ին վերադառնալ Ղալաթիոյ Ս. Լ. ուսումնոյց. եկեղեցին դուստրել, անորոշ և կախ մը. նացած վերոյիշեալ երկու խնդիրներուն կարգադրութեանը համար :

9 մայիս 1864

Ի Պատրիարքարանի Հայոց Վ. Պալատ :

Լրագրոյ 629 թուովն արդէն ծա. նուցած էինք թէ Ս. Երուսաղեմի Պատ. րիարքի ընտրութեան գործին համար Ս. Յակոբեանց պատուարժան միաբանու. թեան զեկուելը հրահանող Սահմանադ. րութեան Գործադիր յանձնաժողովոյ ձե. ուօք պատրաստուելէ և Քաղաքական ժո. ղովով քննուելէ ու վաւերացուելէ ետև Ս. Երուսաղեմի Պատրիարքական փոխա. նորդ Գեր. Սահակ եպիսկոպոսի միջնոր. դութեամբ Ս. Երուսաղեմ զեկուել էր փետր. 26-ին :

Յայտնի է որ միաբանութեան զըր. կուածը Տեղապահ մ'ընտրութեան հը. րահանքն էր, և թէպէտ նոյն ընտրու. թիւնը մինչև ցայսօր պէտք չէր յուսա. ղել, սակայն կերել թէ ուխտաւորաց բաղ. մութեան պատճառաւ միաբանութեան բաղմագրող միջոցին այս ընտրութիւնն արժանապէս կատարելը դժուարին երե. ւելով Ս. Օ. առիկ տօնէն ետև ձգուած էր :

Մեր ծանօթներէն վատահոգութեան արժանի անձ մը որ Ս. Օ. առիկն Ս. Ե. րուսաղեմ կը գտնուէր, ապրիլ 23 թը. ւով նամակ մը մեղ ուղղել՝ բերկրութեամբ սրտի կը ծանուցանէ թէ Ս. Յակոբեանց պատուարժան միաբանութեան աշաւորջ հսկողութեամբն ու ջանիւրը Ս. Օ. առիկ օրերու եկեղեցական հանդէսները խաղա. ղութեամբ կատարուելէ ետև, ապրիլ 23-ին Օ. առիկ չորրորդ օրը ազգային Վ. արա. թեան հրահանքին համեմատ միաբանու. թիւնն Բնդհանուր ժողով գումարեր, և կրկին անգամ դադարի քուէարկու. թեամբ և քուէից բացարձակ առաւելու. թեամբ արժանապատիւ խորէն վարդա. պեան ատենադպիր ընտրուել է : Յետոյ Տեղապահ ընտրութեան քուէարկու. թիւնն ըլլալով գաղանի քուէարկութեամբ առաջին անգամ առաւելագոյն քուէ բա. տացորներն եղեր 10 Գեր. Յակոբ Ս. եպիսկոպոս՝ որ 10 քուէ ստացեր է, և արժանապատիւ Վ. րթմանէս վարդապետ՝ որ 7 քուէ ստացեր է : Ուստի անմիջապէս այս երկուքին վրայ նորէն քուէարկու. թիւն ըլլալով, Երթ. Վ. րթմանէս վա. ղապետը 17 քուէ, իսկ Գեր. Յակոբ ե. պիսիպոսը 14 քուէ ստացեր են, հետե. ւապէս Վ. րթմանէս վարդապետը Ս. Ե. րուսաղեմի Պատրիարքական աթոռոյն Տե. ղապահ անուանել է :

Իգմիրի Օտիկի հանդէսին մէջ կը կարգանք թէ Ս. Օ. առիկ տօնին առ. թիւ հարկւր յիսուն բնաւանքի չափ կա. լստեղց պիւր, բրինձ և դրամական նը. պատու բաշխելու, հիւանդանոցին պիտոյ. քը հողալու և Մերսուքեան վարժարանի աշակերտներէն եօթնասուննի չափ կա. րտաւանքու և Հոխիսիմեան դպրոցին քառասուննի չափ չքաւոր աշակերտու հ. ետոյ զընտ շննելու համար՝ տեղւոյն պատ. ուարժան թաղական խորհրդոյ շնորհիւր 270 տոմանեան լիւրա հաւաքուել է Իգմի. րի հայոցմէ, որոնք Բնդհանուր հաղեւ 4500 հոգի են :

Մենք կը կրկնենք Օտիկի հետ թէ Օ. միւսուսի ազգայնոց այս որոշմանը լուծութիւնը և վերոյիշեալ դուստրը ժող. վիւրէ յանձնառու եղող բարեփոխաց անձ. նուէր ջանքն ալ արդարեւ մեծ գովութեան արժանի են :

Յիշեալ քաղաքի Վրքատափրաց ըն. կերութեան ապրիլ 30 թուով հրատա. րակած երկրորդ տարեկան հաշուեցուցա. կըն ալ ուրիշ ապացոյց մ'է մեր զմիւս. նիսցի ազգայնոց աշխու առատաստու. թեանը. քանից այս մարդասիրական ըն. կերութիւնն ալ արդիւնաւէտ կանոնա. ւորութեամբ յարասեկելով իր նպատա. կին արժանապէս ծառայած է մինչև ցայ. սօր, ըստ որում կը տեսնենք իր հրատարա. կած նոր հաշուեցուցական մէջ, որ այս երկրորդ տարեկան մէջ իրենց խնամողը կարօտ 402 հիւանդներէն 377-ը կատարե. լապէս առողջացեր, 17ը հիւանդ մնացեր և միայն 8ը մեռեր են :

Եսպիսի առաքինական աստուածա. հաճոյ դործ մը ըստ ինքեան ամեն զո. վեսներէ վերագոյն ըլլալով, աւելի լստը չենք ընել : Քաղաքայն երբ որ Երքատա. փրաց ընկերութեան մեծարդոյ անդամն. րն իրենց այս խոհական և անձնուէր ջան. քը շարունակելէ չեն կասիր, և արդէն ու. նեցած 33 հազար դուրուշ մօտ գրամոց դուստրալն և բարեկարգ ազգայնոց ձեռն. տուութեամբն աւելի ընդարձակ և ար. ղիւնաւէտ ծառայութիւններ կը մատու. ցանեն Երգին :

Մամուլը ընկերական աշխարհի լոյս է, և ուր որ լոյս կայ՝ հոն կայ նաև Եւ. խոխոխութեան մատր :

Տղաքրութեան վրայ այս վեմխոր. հրդածութիւնը կրէն Վ. Յիւլի ժա. մանակակից դարձեցի անուանի բանաս. տեղը :

Եսոր մենք ալ համոզուած ըլլա. լով, բերկրութեամբ սրտի կը լսենք թէ Մամիկոնեան արժանապատիւ Մամ. րէ վարդապետը՝ Հայաստանի բաղ. մարդիւն լուսաւորաց և հայկական տա. ուից եւ դպրութեանց անդուգական մը. շախերտուն՝ այն է Սրբոյ Թաղման չաց անմահ անուանը նուիրեալ նոր մա. մուլ մը գնելով՝ Հայաստանի ազգայնի գաւառներուն պիտոյիցը համար ուսում. նական դիւրեր տպելու գովելի խորհուր. դըն յղացել է :

Ուսումնասէր վարդապետին այս բա. րենպատակ խորհուրդն ըստ ինքեան որ. չափ գովելի ալ ըլլայ, ստոյգ է նաև որ այսպիսի մեծ և դժուարին ձեռնարկու. թեան մը պէտք եղած ամեն ծախքն ինք. նին վճարելու անձեռնհաս ըլլալով, հար. կաւոր եղած տառերը, գործիքը, թուղ. թը և ուրիշ պիտոյքն հայրաթիւր հա. մար հայրենասէր անձանց ձեռնառու. ի կանը կը կարօտի : Ես ձեռնառու. թիւնը զընտրութեամբ ձեռք բերելու հա. մար յիշեալ արժանապատիւ վարդապետը 10 և 20 դուրուշնոց տոմար տպել տուել է, որոց միջոցաւ կը յուսայ իր ձեռնար. կութեան դեպի արդիւնքը քիչ միջոցի մէջ քննուել ազգին :

Մենք որ ամեն աղբօգուտ ձեռնար. կութեանց քաջալեր ըլլալը սիրելի պարտք մը համարած ենք մեզ, կը փութանք քա. ջուրերէ յիշեալ հայրենասէր վարդապե. տին իր այս օղտաւէտ ձեռնարկութեանը մէջ, հրաւիրելով ամեն ճշմարիտ ազգա. տէրները որ մէկ մէկ փոքր նուէրներով

